

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2012. május 25.

KÖZGAZDASÁGI ALAPISMERETEK (ELMÉLETI GAZDASÁGTAN)

KÖZÉPSZINTŰ ÍRÁSBELI VIZSGA

2012. május 25. 8:00

Az írásbeli vizsga időtartama: 180 perc

Pótlapok száma	
Tisztázati	
Piszkozati	

**NEMZETI ERŐFORRÁS
MINISZTERIUM**

Fontos tudnivalók

A feladatlap összetett, amelyet a különböző feladattípusok szerint részekre bontottunk. A kidolgozásnál vegye figyelembe a feladattípushoz tartozó *dőlt betűvel* szedett tájékoztatót is! Megoldásainál kövesse a feladat utasításait! Maximális pontot csak akkor kaphat, ha minden részkérdésre válaszolt.

Kidolgozásait és válaszait a feladatlapra kell rögzítenie. Piszkozatot pótlapon készíthet.

Ha a megoldáshoz is szüksége van pótlapra, ezt jelölje meg az adott feladatnál!

Az ábrák előkészítésénél használhat ceruzát, de a végső megoldást tollal rögzítse!

A pontos ábrázolás érdekében használjon vonalzót!

A számítások elvégzéséhez szöveges adatok tárolására és megjelenítésére nem alkalmas zsebszámológép használható.

Munkájához sok sikert kívánunk!

I. Választásos, egyszerű rövid választ igénylő feladatok

I. Feleletválasztás (10 · 2 = 20 pont)

Egy-egy állítás teljessé tételéhez 4 válaszlehetőséget adunk meg, de közülük csak egy helyes. A többi változat vagy csak részigazságot tartalmaz, vagy teljesen hibás. **Válassza ki a helyes válasz betűjelét, és írja a feladatok előtt lévő táblázatba a megfelelő sorszám alá!**

Figyelem! Csak egy-egy helyes választ fogadunk el. Nem egyértelmű vagy egynél több megjelölés esetén nem adunk pontot.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.

Elért pontszám	
-------------------	--

- A piac a közgazdaságtanban
  - az a hely, ahol árut csak egy másik árura tudunk elcserélni
  - a kereslet és kínálat kölcsönhatása
  - Mindkettő.
  - Egyik sem.
- Ha egy fogyasztó jövedelme csökken, akkor
  - mindenből egyformán kevesebbet vásárol.
  - csak abból a jószágból fog vásárolni, aminek az ára csökkent.
  - lehet, hogy valamely jószágból növeli a vásárlását.
  - vásárlási szokásain csak akkor változtat, ha a divat változik.
- Tegyük fel, hogy egy tökéletesen versenyző piacon jelenleg a $P > AVC_{\min}$ feltétel mellett termel egy vállalat. Ha az ár növekszik, akkor ennek a vállalatnak az optimális termelése
  - nő.
  - csökken.
  - változatlan marad.
  - Ennyi információból nem lehet megmondani.
- A monopólium működésére az a jellemző, hogy
  - határbevétele megegyezik a piaci árral.
  - árelfogadó.
  - termelési lehetőségeit semmi nem korlátozza.
  - optimális termelés mellett kisebb a határköltsége, mint a piaci ár.
- Pozitív externáliáról akkor beszélhetünk, ha
  - minden gazdasági szereplő korlátozni szeretné kibocsátó tevékenységét.
  - vannak olyan gazdasági szereplők, akik e tevékenység miatt fizetés nélkül is többlethaszonhoz jutnak.
  - valamely gazdasági szereplő úgy jut profithoz, hogy magasabb áron értékesít, mint a költségei.
  - a társadalmi határköltség magasabb, mint a társadalmi határhaszon.

6. A GNI és a GNDI különbsége annyi, mint
- a) az amortizáció.
  - b) a bejövő és kiáramló elsődleges jövedelmek egyenlege.
  - c) a transzferáramlás egyenlege.
  - d) az NDP és az NNI különbsége.
7. Az alábbi tényezők közül melyik az, amelynek növekedése csökkenti a beruházási keresletet?
- a) A profitvárokozások.
  - b) A megtakarítások.
  - c) A kamatláb.
  - d) Az egyensúlyi jövedelem.
8. Egy kétszereplős gazdaságban az árupiacon túlkereslet van, ha
- a) $S < I$.
  - b) $S + I > Y$.
  - c) $S + C = I$.
  - d) $C + I < Y$.
9. Melyik állítás hamis az alábbiak közül?
- a) A foglalkoztatott létszám és a munkanélküliek összege annyi, mint a munkaképes népesség nagysága.
  - b) Munkanélküliség esetén a reálbér csökkenése létrehozhatja a munkapiaci egyensúlyt.
  - c) Munkanélküliség akkor áll fenn, ha a munkapiacon túlkínálat van.
  - d) Teljes foglalkoztatásról akkor beszélhetünk, ha a munkapiacon egyensúly van.
10. A valutakereslet egyik tényezője
- a) a tőkeimport.
  - b) az áruexport.
  - c) Mindkettő.
  - d) Egyik sem.

II. Szöveges (kifejtendő) feladatok

Elért pontszám	
-------------------	--

1. Igaz-hamis állítások ($6 \cdot 2 = 12$ pont)

Az alábbiakban felsorolt megállapításokról el kell döntenie, hogy igazak vagy hamisak. Kérjük, hogy az állítások elé írt I (igaz), illetve H (hamis) betűvel jelezze döntését. Nem egyértelmű jelöléseket nem fogadunk el.

FIGYELEM! VÁLASZÁT INDOKOLNIA IS KELL! Minden helyes indoklás 1 pontot ér.

- 1) Tudjuk, hogy a körte és a szilva keresletének kereszt-árrugalmassága pozitív előjelű. Ha a körte ára növekszik, akkor ceteris paribus a fogyasztó több körtét és kevesebb szilvát vásárol.

2 pont	
--------	--

- 2) Minden jószág kereslete rugalmas, mert a fogyasztó szeretne még többet fogyasztani.

2 pont	
--------	--

- 3) Az implicit költség és a normál profit összege annyi, mint a gazdasági költség.

2 pont	
--------	--

- 4) A fogyasztási határhajlandóság adott reáljövedelem-nagyság mellett a fogyasztás és megtakarítás arányát fejezi ki.

2 pont	
--------	--

- 5) A költségvetési deficit adóemeléssel csökkenthető.

2 pont	
--------	--

- 6) Ha egy nyitott gazdasági modellben az import meghaladja az exportot, akkor a külföld megtakarítása pozitív előjelű lesz.

2 pont	
--------	--

2. Definíciók (8 pont)

Írja le röviden a felsorolt fogalmak, illetve gazdasági jelenségek meghatározását vagy értelmezését!

Elért pontszám	
-------------------	--

A) A pénz forgalmi eszköz funkciója

2 pont	
--------	--

B) Pénzkínálat

2 pont	
--------	--

C) Pénzkereslet

2 pont	
--------	--

D) Keresleti infláció

2 pont	
--------	--

3. Kifejtős kérdés (8 pont)

Elért pontszám	
-------------------	--

Írjon szöveges választ, amelyben megnevezi vagy felsorolja és részletesen ismerteti a legfontosabb összefüggéseket! Munkája során törekedjen a világos és áttekinthető közlésre! A kérdés iránymutatása szerint tagolja vagy csoportosítsa és emelje ki a legfontosabb gondolatokat! A válasz során képleteket írhat fel vagy készíthet grafikus ábrákat is.

Elemezze a költségváltozás és a termelésváltozás kapcsolatát rövid távon!

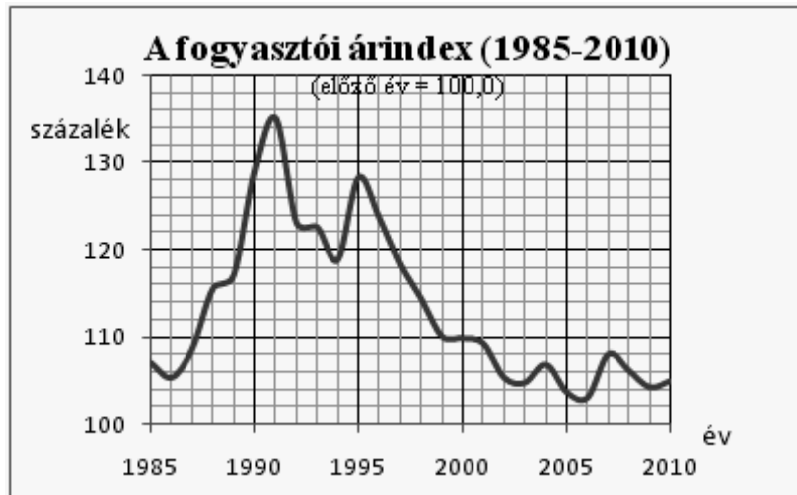
Ábrázolja a rövid távú költségfüggvényeket, és mutassa be egymás közötti kapcsolataikat! A szemléltetéshez két ábrát készítsen, az egyiken az összköltség függvények, a másikon pedig az egység/átlagos költségfüggvények szerepeljenek! A függvények menetét és a fontosabb összefüggéseket szövegesen is írja le!

4. Kiválasztás (6 pont)

Elért pontszám	
-------------------	--

A feladathoz tartozó ábra számszerű adatai alapján jellemeznie kell a hazai infláció alakulását. A megoldás során vagy az ábráról kell leolvasnia a közgazdasági feltételt teljesítő évszámokat vagy az egyes éveket jellemző állításokat kell minősítenie.

Az alábbi ábra a hazai fogyasztói árindex alakulását szemlélteti 1985 és 2010 közötti időszakban. Az ábra azt tanúsítja, hogy ez alatt az idő alatt különböző mértékű és irányú változások játszódtak le.

Állapítsa meg az ábra segítségével az egyes éveket jellemző infláció mértékét, majd ennek ismeretében válassza ki az évszámok vagy az intervallumok közül azt, amelyik nem illeszkedik a csoporthoz, és indokolja meg, hogy milyen eltérő sajátossága miatt nem tartozhat a csoporthoz! *Karikázza be a megfelelő válasz betűjelét, és írjon rövid szöveges indoklást!*

1) Válassza, ki és indokolja meg, hogy melyik évszám nem illik a csoportba!

- a) 1986
- b) 1988
- c) 1989
- d) 1990

Indoklás:

.....

2) Válassza, ki és indokolja meg, hogy melyik évszám nem illik a csoportba!

- a) 1994
- b) 2002
- c) 2005
- d) 2008

Indoklás:

.....

-
- 3) Válassza, ki és indokolja meg, hogy melyik állítás nem illik a csoportba?
- a) 1985-2005 között nem volt kúszó infláció.
  - b) 1988 és 1989 évek inflációtól mentesek voltak, mert a fogyasztói árindex változatlan mindkét évben.
  - c) 1986-1990 között az infláció felgyorsult, kúszó inflációból vágtató inflációvá alakult át.
  - d) 1995-1999 között az árindex változása szerint a nemzetgazdaságban az árak jelentősen csökkentek.

Indoklás:

.....

5. Elemző, értékelő feladat (6 pont)

Elért pontszám	
---------------------------	--

Az alábbi szemelvény néhány tájékoztató információt tartalmaz bizonyos szakmák bérkülönbségeiről. A megoldás során mikroökonómiai szempontból kell elemeznie a munkapiac működésének sajátosságait, és el kell döntenie az egyes állításokról, hogy melyik igaz, vagy melyik hamis.

A favágók keresnek a legrosszabbul Magyarországon

Az erdészeti idénymunkások keresnek a legrosszabbul, a kőolajipar vezetői pedig a legjobban - derült ki a Központi Statisztikai Hivatal adataiból.

Az erdőgazdálkodásban fizikai munkát végzők havi bruttó átlagkeresete 98 100 forint, az olajipar vezetői ennek több mint hatszorosát, 624 700 forintot keresnek - közölte a Független Hírügynökség a KSH adatai alapján.

A szellemi dolgozók közül az egészségügyi ágazatban dolgozók bruttó átlagkeresete a legalacsonyabb, 170 700 forint, utána jönnek az oktatásban dolgozók 203 900 forinttal és a vendéglátósok 210 200 forinttal. A legjobban fizető olajipar után a pénzügyi, biztosítási szektorban lehet a legtöbb pénzt keresni, havi bruttó 456 300 forintot.

(Forrás: <http://www.origo.hu/allas/aktualis/20110419>)

5.1. A statisztikai adatok is azt igazolják, hogy a különböző szakmákban különböző béreket fizetnek a munkáltatók. Milyen tényezők alakítják az egyes ágazatok vagy szakmák közötti bérkülönbségeket és miért gyakori jelenség a munkaerőhiány vagy a munkaerő-felesleg egy-egy szakma munkapiacán? Ilyen szempontból értékelje az alábbi magyarázatokat!

Állapítsa meg a számmal jelzett állítás mindegyikéről, hogy az igaz vagy hamis, és írja a megfelelő minősítést a táblázat üres oszlopába!

Állítás	Igaz-hamis
1) Az egyes munkafajták bére azért nem lehet azonos, mert azok különböző képességeket és képzettséget igényelnek.	
2) A szakmák közötti bérkülönbség megszűnne, ha a munkavállalók hajlandók lennének mindig a magasabb bért fizető szakmákban dolgozni.	
3) A munkaerő szabad áramlása hosszú távon képes kiegyenlíteni a szakmák közötti bérkülönbségeket.	
4) A szakmai tudás megszerzése költségekkel jár, amelyet az állam finanszíroz, ezért a képzett munkavállaló csak alacsonyabb bért kaphat.	
5) Egy munkafajta piaci bére biztosan magasabb lesz az átlagosnál, ha abban a szakmában hiány van a munkapiacon.	
6) A pénzügyi szektor bérei azért is magasabbak az átlagnál, mert az elmúlt évtizedekben dinamikusán nőtt ennek a szektornak a teljesítménye.	

5.2. Röviden indokolja meg a 3) kérdésre adott válaszát!

III. Számítást, ábrázolást igénylő feladatok

A számítási feladatoknál az egyes részkérdéseknél megfogalmazott utasítás szerint járjon el: végezze el a szükséges számításokat, vagy készítse el a feltételekhez illeszkedő ábrákat, és jelölje meg válaszait a feladatban szereplő részkérdés sorszámával! A teljes pontszám megszerzése érdekében minden részkérdésre pontosan kell válaszolnia.

Elért pontszám	
-------------------	--

6. feladat (10 pont)

Ismert egy fogyasztó preferenciarendszere, amelyet az alábbi ábrán látható közömbösségi görbék szemléltetnek. A fogyasztónak **6 400** forintja van, az y jószág ára **160**, az x jószág ára pedig **800** forint.

6.1. Írja fel a költségvetési egyenes egyenletét, és ábrázolja a megadott koordináta rendszerben! Az egyenes jelölésére I_0 jelzést használja!

6.2. A fogyasztó jövedelmi helyzetét adottnak véve számszerűen válaszoljon a következő kérdésekre! A válasz számszerű értékeit írja be a táblázatba!

Kérdés	Válasz
Mennyi y jószágot képes vásárolni a fogyasztó maximálisan?	
Mennyi x jószágot vásárolhat a fogyasztó, ha 20 db y jószágot vásárol, és minden pénzét erre a két termékre költi?	

6.3. A fogyasztó **jövedelme növekedett**, változatlan árak mellett maximálisan már **12 db x jószágot** képes megvásárolni. Számítsa ki, mennyi a maximálisan vásárolható y jószág mennyisége az új jövedelem mellett!

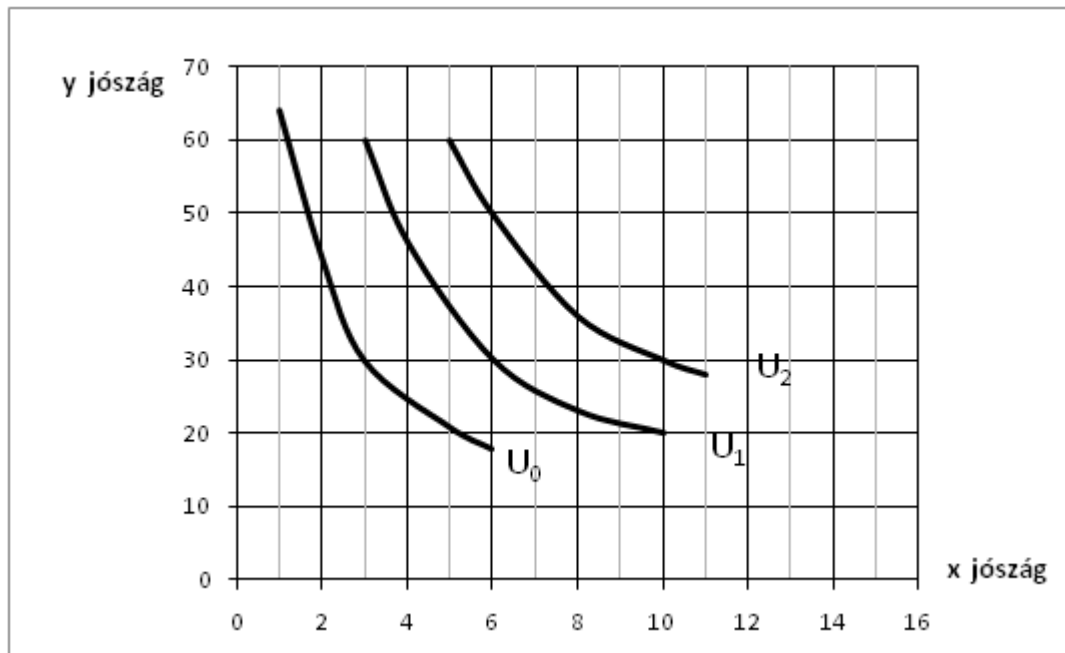
6.4. Egészítse ki az ábrát az új költségvetési egyenessel (jelölje I_1 -gyel), és határozza meg a fogyasztó optimális választását!

Az optimális választáshoz tartozó számszerű értékeket írja a kipontozott vonalra!

x jószágmenység: .....

y jószágmenység: .....

- 6.5. X jószág ára **kétszeresére nő** az új jövedelem mellett. Írja fel az új költségvetési egyenes egyenletét, és **szaggatott vonallal** ábrázolja!
Értékelje az árváltozás hatását, és írjon rövid szöveges magyarázatot!

7. feladat (10 pont)

Elért pontszám	
---------------------------	--

Egy versenyző vállalat termeléséről a következő adatokat ismerjük:

L (fő)	0	10	20	30	40	50	60	70
Q (db)	0	200	700	1500	2000	2400	2700	2800
határtermék								
átlagtermék								
határtermék bevétel								

Tudjuk, hogy mind az input, mint az output piacon tökéletes verseny van. A munka egységára **60 000** forint. A termelés költségei teljes egészében a munka felhasználásából adódnak. A vállalat termékének piaci ára **2 000** forint.

7.1. Számítsa ki az egyes inputegységekhez tartozó

- határtermék,
- átlagtermék,
- határtermék-bevétel értékeit!

Töltse ki a táblázat üres sorait!

7.2. Állapítsa meg, hogy mennyit termel a vállalat optimális esetben, és mekkora profitot ér el!

8. feladat (10 pont)

Elért pontszám	
---------------------------	--

Egy gazdaság jövedelmi folyamatait zárt gazdaságban vizsgáljuk. Az ismert adatokat az egyes gazdasági szereplők szerint csoportosítottuk:

Háztartás	Vállalat	Állam
$C = 4\,600$	$S_V = 5\,000$	
$S_H = 500$	$T_V = 1\,900$	$S_A = 500$
$T_H = 1\,400$	$Y = 12\,600$	

8.1. Helyezze el az ismert adatokat a folyótétel számlákon!

8.2. Egészítse ki a folyótétel számlákat, és számszerűen határozza meg:

- a munkabér,
- a háztartásnak juttatott transzfer,
- a kormányzati kiadás és
- a beruházás értékét!

8.3. Határozza meg a háztartás rendelkezésre álló jövedelmének nagyságát!

9. feladat (10 pont)

Elért pontszám	
-------------------	--

Egy gazdaság jelenlegi állapotáról a következő információk állnak rendelkezésre:

$$C(Y) = 0,8Y + 1\,460; \quad I(i) = 2\,700 - 10i;$$

$$T = 1\,500, \quad TR = 250, \quad G = 940$$

$$M^D = 100 + 0,02Y - 10i; \quad M^S = 2\,400; \quad P = 6$$

$$L^D = 18\,000 - 30w/p; \quad L^S = 7\,000 + 20w/p;$$

(A függvényekben az i változó a százalékláb nagyságával egyezik meg, tehát 1% kamatláb mellett az $i = 1$.)

A gazdaságban a munka-, áru- és pénzpiacon is egyensúly van.

Számítsa ki az egyensúlyi helyzetben

- 9.1. a jövedelem nagyságát,
- 9.2. a kamatláb nagyságát,
- 9.3. a fogyasztás,
- 9.4. a nominálbér és
- 9.5. a foglalkoztatottság egyensúlyi értékeit!

témakör	a feladat sorszáma	maximális pontszám	elért pontszám	a témakör maximális pontszáma	a témakör elért pontszáma
Választásos, egyszerű, rövid választ igénylő feladatok	Feleletválasztós 1–10.	20		20	
Szöveges (kifejtendő) feladatok	1. Igaz-hamis állítások	12		40	
	2. Definíciók	8			
	3. Kifejtős kérdés	8			
	4. Kiválasztás	6			
	5. Elemző, értékelő feladat	6			
Számítást, ábrázolást igénylő feladatok	6. feladat	10		40	
	7. feladat	10			
	8. feladat	10			
	9. feladat	10			
Az írásbeli vizsgarész pontszáma				100	

javító tanár

Dátum: .....

	pontszáma egész számra kerekítve	programba beírt egész pontszám
Választásos, egyszerű rövid választ igénylő feladatok		
Szöveges (kifejtendő) feladatok		
Számítást, ábrázolást igénylő feladatok		

javító tanár

jegyző

Dátum: .....

Dátum: .....